

ת"פ 57590/02/20 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום ברמלה

תפ"ק 57590-02-20 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני בעניין:	כבוד השופט, נשיא אביטל חן המאשימה
נגד	מדינת ישראל
הנאשמים	פלוני

גזר דין

הנאשם יליד 1982 הורשע בביצוע ארבע עבירות התעללות בקטין, לפי סעיף 368 לחוק העונשין התשל"ז-1977.

על פי כתב האישום המתוקן הנאשם ורעייתו נשואים זה לזה ולהם חמישה ילדים קטינים, הגדול שבהם יליד 2009. במשך תקופה של כשנתיים עובר לינואר 2020 בתדירות של כפעם בחודש נהג הנאשם באלימות כלפי ילדיו, בכך שהצליף בגופם באמצעות חגורה, בין היתר על ידיהם, רגליהם, בטנם וראשם, וגרם להם לכאב רב. בנוסף נהג הנאשם להכות באמצעות ידו את אחד מילדיו על ישבנו. בחלק מהמקרים נותרו סימני חבלה על גופם של הילדים, לעיתים למשך מספר ימים.

במקרים נוספים נהג הנאשם לאיים על הילדים, כך שאם לא יבואו לקבל מכה אחת יקבלו שתי מכות, וכן נהג לרדוף אחריהם עם חגורה, על מנת להרתיעם.

כשנתיים עובר ליום 23.1.20 במועד שאינו ידוע למאשימה, השמיע אחד הילדים קללה, עת שהה בביתו עם האם. בתגובה הודיעה האם שתדווח על התנהגותו לאב, ובשל חששו של הילד שאביו יצליף בו בחגורה, החליף הילד בגדיו לבגדים ארוכים, על מנת שההצלפות יכאיבו לו פחות. כאשר הגיע האב לביתו, הוא הורה לילד להחליף בגדיו לבגדים קצרים, ולחכות לו בחדר כשהוא שכוב על בטנו. הנאשם נטל כבל מחשב, והצליף חמש הצלפות על רגליו וידיו החשופות של בנו. במהלך ההצלפות בכה הילד מכאב, אך הנאשם לא חדל ממעשיו והורה לו להיות בשקט. בעקבות ה"ל נגרמו לילד כאבים עזים וסימני חבלה ברגליו, גופו רעד, והוא התקשה ללכת.

הנאשם שהה במעצר בגין אירועים אלה החל מיום 17.2.20 ועד 23.3.20, אז שוחרר למעצר בית מלא בבית הוריו, והורחק מילדיו. במקביל לנאשם נעצרה גם רעייתו, ובהמשך הוגש נגדה כתב אישום בגין עבירת תקיפת קטין על ידי אחראי והפרת חובת דיווח. מעצר ההורים והרחקתם מילדיהם הובילו לטלטלה ממשית בחיי הילדים, ובהמלצת גורמי הרווחה, הוחזרה האם לבית המשפחה ביום 23.3.20, ובחלוף כשנתיים ביום 28.2.22 חזר הנאשם לחיק משפחתו.

לאחר הגשת כתבי האישום, נטלו בני הזוג אחריות על מעשיהם, והופנו (במועדים שונים) לבית המשפט הקהילתי.

להשלמת התמונה יצוין כי בת הזוג סיימה את תהליך השיקום בבית המשפט הקהילתי בהצלחה במסגרת תפ"ק 42886-03-20, וביום 3.4.23 ניתן גזר דין בעניינה, במסגרתו, בהתאם להמלצת שירות מבחן והסכמות הצדדים, בוטלה הרשעתה והוטלו עליה צו מבחן למשך חצי שנה ו-150 שעות של"צ.

התהליך בבית המשפט הקהילתי

הנאשם נקלט בבית המשפט הקהילתי ביום 2.11.20. מאז התקיימו דיונים מרובים בעניינו, והוגשו תסקירי שירות מבחן תקופתיים.

ביום 22.04.21 הוגש תסקיר עומק הסוקר את נסיבות חייו האישיות והמשפחתיות של הנאשם, ומתווה את תכנית הטיפול לשיקומו. מהאמור בתסקיר עולה כי הנאשם, נשוי ואב לששה ילדים, נעדר עבר פלילי, וזו הסתבכותו הראשונה והיחידה בפלילים.

הנאשם נולד למשפחה מתפקדת, נעדרת מעורבות בפלילים, אך נוקטת באלימות ככלי לחינוך הילדים. הוא השלים 12 שנות לימוד, לאחריהן עבד מספר שנים בארצות הברית, ועם חזרתו ארצה ריצה מאסר בכלא צבאי בגין נפקדות, לאחריו השלים שירות קרבי מלא.

לאחר שחרורו מהצבא, חזר הנאשם לשוק התעסוקה, ובמקביל השתלב בלימודי מחשבים, עד להפסקתם בהוראת רבו. מאז ועד היום עובד הנאשם בתחום הריצוף והשיפוצים, ואולם נוכח שאיפותיו לשינוי תעסוקתי, הוא השתלב בלימודי טיס אזרחי מאז שנת 2017.

עם הפניית הנאשם לבית המשפט הקהילתי, התקבל רושם כי הוא מחזיק בתפיסות הוריות שגויות, וניכרה נזקקות להתערבות טיפולית משפחתית משמעותית. בהתאם לכך, נבנתה תכנית שיקומית הכוללת התייחסות להיבטים רגשיים, הוריים, זוגיים, כלכליים וחברתיים.

בחלוף כשנתיים וחצי של הליך קהילתי, השלים הנאשם בהצלחה את חמשת שלבי התכנית. שירות מבחן עמד על הדרך השיקומית שעבר הנאשם ועל הישגיו הטיפוליים, בהם ביסוס וייצוב הקשר עם גורמי טיפול וסמכות, שיפור המודעות ביחס לדינמיקה הזוגית וההורית, הגמשת דפוסי חשיבה, מוטיבציה לחיזוק הקשר עם הילדים, השתלבות יחד עם בת זוגו בטיפול ארוך טווח במסגרת "נתיבים להורות", השלמת סדנת כלים גישוריים ושיפור מיומנויות תקשורת, קידום זכויות לרווחת המשפחה והסדרת חובות. ממכלול האמור מתרשם שירות מבחן מהפחתת סיכון להישנות העבירות, לצד צורך משמעותי בהמשך טיפול בתחום הזוגי וההורי, גם לאחר סיום ההליך המשפטי.

בתסקיר המסכם המליץ שירות מבחן על ענישה שיקומית, הכוללת צו מבחן למשך חצי שנה ו-150 שעות של"צ. שירות מבחן התבקש להתייחס גם לסוגיית ההרשעה, נוכח שאיפותיו התעסוקתיות של הנאשם בתחום הטיס, אך לא עשה כן, מהטעם שלא הוצגה לעיונו מניעה חוקית לקבל רישיון טיס בהינתן קיומו של עבר פלילי מהסוג הרלוונטי.

טיעונים לעונש

הצדדים מסכימים לאמץ את המלצות שירות מבחן לעניין העונש, אך חלוקים סביב שאלת ביטול ההרשעה.

בא כוח המאשימה עמדה בטיעוניה על ההליך השיקומי שעבר הנאשם, התקדמותו ההדרגתית, התייצבותו בקשר עם גורמי הטיפול, וקידום יעדי התכנית. נוכח התרשמות שירות מבחן מהפחתת הסיכון ומכך שהנאשם מסוגל כיום לייצר

תהליך התבוננות עצמית, מצאה המאשימה כי יש לראות את הנאשם כמי שהשלים את תכנית בית המשפט הקהילתי בהצלחה. ואולם, לשיטתה, אין להתעלם מעמדת גורמי הטיפול לפיה ההליך הטיפולי טרם הושלם, ומכך שהנאשם עדיין מחזיק בעמדות נוקשות. בנסיבות העניין, כמו גם בהתחשב בסוג העבירה שבוצעה, תדירותה, משכה וחומרתה, עתרה באת כוח המאשימה להאריך את תקופת המבחן ולהותיר את ההרשעה על כנה.

בהתייחס לטענת הנאשם לפיה הותרת ההרשעה תפגע ביכולתו לבצע שינוי תעסוקתי ולהשתלב בהדרכת טיסה, סברה באת כח המאשימה כי אין בכך כדי להלום את תנאי הנזק הקונקרטי שנקבע בפסיקה לביטול הרשעה, שכן אין חולק שעיסוקו הנוכחי כאינסטלטור אינו צפוי להינזק מההרשעה. בשלהי הדברים, ובמענה לטענת הנאשם כי יש לבטל את הרשעתו גם נוכח ביטול ההרשעה של רעייתו, ציינה המאשימה כי עניינם של השניים שונה בכל הפרמטרים הצריכים לעניין, בהם סוג העבירה וחומרתה, מידת השפעת ההרשעה על עיסוקם, ואף מידת היתרמותם מההליך השיקומי ועומק השינוי שערכו בחייהם.

בא כוח הנאשם התמקד בטיעונו בשאלת ההרשעה ומידת הפגיעה הצפויה לנאשם במידה ויוחלט על הותרת ההרשעה על כנה. לדבריו, הנאשם עמל על שינוי תעסוקתי מאז שנת 2017, השקיע שעות מרובות ועלויות משמעותיות בקורס הטיס, והשלים זה לא מכבר את חוק לימודיו. יחד עם זה, הנאשם מנוע מלקבל את רישונו, נוכח הוראה חוקית (תקנה 12 לתקנות הטיס (רישיונות לעובדי טיס), תשמ"א-1981) האוסרת מתן רישיון טיס לבעל עבר פלילי, ואף אינה מקנה כל שיקול דעת מנהלי לסטייה ממנה. בהקשר זה ציין הסנגור את העובדה שמדובר בהסתבכות ראשונה ויחידה של הנאשם בפלילים, כמו גם את נסיבות חייו שקיבעו בו את התפיסות החינוכיות, מכוחן ביצע את העבירות. בהתייחס לחומרת העבירות, הפנה בא כח הנאשם לשורת פסקי דין במסגרתם בוטלה הרשעה משיקולי שיקום, גם בעבירות חמורות ביותר.

הנאשם פירט בדבריו את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות, השינוי התודעתי שהוא עורך בסיוע גורמי הטיפול, ובחירותיו החדשות לחיזוק הקשר עם ילדיו. בהתייחסו לשאיפותיו התעסוקתיות ציין כי הללו נובעות מהקושי הפיזי הכרוך בעבודתו כאינסטלטור ורצונו לשדרוג תעסוקתי. במכלול, ביקש הנאשם להימנע מהרשעתו על מנת שלא לסכל את השינוי התעסוקתי עליו הוא עמל מזה שש שנים.

דין

העבירות אותן ביצע הנאשם אינן קלות. בית המשפט העליון חזר ופסק כי אלימות פיזית של הורים כלפי ילדיהם מהווה דפוס פעולה עברייני שיש לנהל נגדו מלחמת חומרה, ומשכך נדרשת תגובה עונשית קשה וכואבת על-מנת להביא לצמצומה ומיגורה (ע"פ 2722/23 **מדינת ישראל נ' פלוני** (9.5.23)).

אמנם מעשי האלימות המפורטים בכתב האישום אינם מרף החומרה הגבוה של עבירת ההתעללות, ואולם תדירותם והטלת האימה וההשפלה שהיו כרוכים בהם, דווקא על ידי אב המופקד על שלום ילדיו, בטחונם ורווחתם, תוך ניצול פערי הכח והשליטה-טומנים בחובם את עיקר הנזק שהוסב לילדי המשפחה - ומכאן חומרתם.

כאמור, הנאשם ורעייתו שולבו בבית המשפט הקהילתי, בניסיון לשיקום המערכת המשפחתית, והבאת מזור ותיקון ארוך טווח, ככל הניתן, לילדיהם נפגעי העבירות. הנאשם עובר כברת דרך שיקומית, משנה דפוסי חשיבה, לומד שפה רגשית, קשוב יותר לצרכי ילדיו, ונכון להעמיק בטיפול, גם לאחר סיום התכנית הקהילתית. על הצלחותיו בהליך מעידה יותר מכל העמדה העונשית השיקומית של המאשימה, הנכונה כיום בחלוף כשנתיים וחצי של טיפול, לאמץ את המלצות שירות מבחן, ולהסתפק בצו מבחן ושל"צ. עמדה זו הגם שאינה ברורה מאליה, הינה התוצאה העונשית הראויה למי שבחר

במסע שיקומי מפרך, על העליות והמורדות הכרוכות בו, ומציב לנגד עיניו כמטרה עליונה את שיקומו ורווחת משפחתו.

ברם, באשר לשאלת ההרשעה, דעתי הינה כדעת המאשימה, שלא ניתן להימנע במקרה זה מהרשעה. זאת יודגש מבלי להפחית כהוא זה מהישגיו של הנאשם, ומהמחירים הכבדים ששילם הוא ושילמה משפחתו בגין מעשיו, ולרבות משך מעצרו והרחקתו כשנתיים מבית המשפחה.

כידוע, הימנעות מהרשעה או ביטולה, מהווים אמצעי חריג, שיינקט רק אם שוכנע בית המשפט כי אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרת העבירה שביצע ונסיבות ביצועה. לקביעת האמור, ייבחנו התקיימותם של שני תנאים מצטברים: האחד, האם סוג העבירה ונסיבות ביצועה מאפשרים לוותר בנסיבות המקרה על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים, והשני, האם ההרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם.

בכל הנוגע לסוג העבירה ולנסיבות ביצועה - כזכור, הנאשם שבפני הורשע בעבירת התעללות בקטין, המחייבת לטעמי ככלל גינוי של ממש והבעת סלידה חברתית, ולו בדמות הותרת ההרשעה על כנה. ואולם, בקביעה זו אין סג, שכן כידוע, וכפי שטען הסנגור, התמקדות בעבירות בלבד, לא תאפשר לבחור בדרך של ביטול הרשעה במקרים לא מבוטלים המתאימים לכך (ע"פ 3554/16 יעקובוביץ נ' מד"י (11.6.17)), ולפיכך מצאתי להמשיך ולבדוק את שיעור הנזק הצפוי לנאשם מהרשעתו.

בכל הנוגע לתנאי השני - כזכור הנאשם עובד כאינסטלטור למחייתו, וברי כי עיסוקו זה לא צפוי להיות מושפע כלל מההרשעה בדיון. לא זו אף זו, גם לעניין רישיון הטייס הנצרך לו לקידום שינוי תעסוקתי, הרי שעיון בתקנות הטיס מלמד כי רישום פלילי אינו מסכל כליל את האפשרות לקבלת רישיון, אלא גורר תקופת המתנה, העומדת במקרה שבפנינו על משך מקסימלי של חמש שנים מיום מתן גזר הדין, בעוד לרשות הרישוי שיקול דעת מנהלי לקיצור תקופה זו עד למחציתה (תקנה 12(ג) לתקנות הטיס). מצב דברים זה מעמיד לשיטתי את הפגיעה התעסוקתית הצפויה לנאשם ברמה מידתית, שאינה מצדיקה את ביטול ההרשעה.

בשקלול האמור, אני סבור אפוא כי חומרת המעשים, מחד, והעדר עבר פלילי והשיקום אותו עבר הנאשם, מאידך, מאפשרים הקלה משמעותית בענישה, אך אינם מאפשרים הימנעות מהרשעה, גם נוכח הפגיעה והעיכוב המסוים בהתקדמותו המקצועית של הנאשם. תוצאה זו הולמת בעיני גם את המדרג העונשי בין הנאשם ורעייתו - נוכח העובדה שעל שניהם הוטלו של"צ ומבחן בהיקף זהה - ומביאה לידי ביטוי את הפער בחומרת מעשיהם (התעללות בקטין בעניינינו אל מול תקיפת קטין ע"י אחראי והפרת דיווח בעניין הרעייה), כמו גם את הישגיהם השיקומיים, המרשימים אך שונים בעומקם. אזכיר לעניין זה עוד, כי הפגיעה שהיתה צפויה מהרשעת רעיית הנאשם, העובדת XXXX, היתה ממשית וקונקרטי, בשונה מעניינו של הנאשם כמפורט מעלה.

עם סיום מצאתי להפנות דבריי לממונה על רשות הרישוי, בהנחה שתוגש בפניו בקשה לקיצור תקופת ההמתנה לקבלת רישיון הטייס. לו תשמע דעתי, ראוי לשקול, בין יתר השיקולים הצריכים לעניין, את סוג העבירה שבה הורשע הנאשם, אורח חייו הנורמטיבי, העדר עבר פלילי קודם, ואת ההליך השיקומי שהוא עבר, ולסייע במידת האפשר בייצוב שיקומו, על כלל רבדיו, לרווחתו ולרווחת בני משפחתו.

סוף דבר, כאמור, מצאתי להותיר את הרשעת הנאשם על כנה, ולכבד את הסכמות הצדדים לעניין העונש. לפיכך אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

1. צו מבחן למשך ששה חודשים, במהלכם יעמוד הנאשם בקשר עם שירות מבחן ויתמיד בטיפול בנתיבים להורות.

2. צו של"צ בהיקף 150 שעות למשך שנה, על פי תכנית שיתווה שירות מבחן.

הוסבר לנאשם כי במידה ולא יעמוד בצו המבחן או בצו השל"צ במלואם, יכול ויובא עניינו לדיון מחדש בבית המשפט.

קובע לדיון מעקב ליום 11.9.23. שירות מבחן יגיש תסקיר עדכני עד חמישה ימים לפני הדיון.

זכות ערעור כדן.

ניתן היום, ד' סיוון תשפ"ג, 24 מאי 2023, במעמד הצדדים.